

صلح در خزر، راهبرد ایران و کشورهای ساحلی

حضور نیروهای مسلحی که به طرف‌ها تعلق ندارند در دریای خزر» که همگی نشان از عزم این کشورها برای جلوگیری از ورود کشورهای غیرساحلی به موضوعات امنیتی و نظامی خزر، ثابتهای تأکید خود کشورهای ساحلی نیز از توسعه غیرمتعارف نظامی در این پهنه آبی و ثالثاً دیدگاهی که نسبت به ایجاد یک ساختار امنیت دسته‌جمعی دارند، دارد.

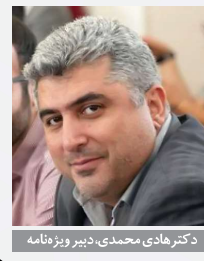
این نگاه معقول و منطقی که انصافاً در عمل نیز تا حد زیادی رعایت شده باعث شده تا امروز بتوانیم دریای خزر را «دریای صلح و دوستی» بنامیم. در چنین فضایی ایران با استفاده از تجارب و توانمندی‌های خود در حوزه دریایی، توسعه متعارف ناوگان شمال خود را نیز در دستور کار داشته و علاوه بر الحاق چند فروند ناوچه کلاس پیسکان، حالا از جدیدترین و پیشرفته‌ترین ناوشکن خود به نام دیلمان که نامی محلی در گیلان است رونمایی می‌کند. ناوشکنی که نمادی از فناوری بالا و تخصص بومی ایرانی است و می‌تواند علاوه بر حفظ امنیت در دریای خزر، در حوزه امداد و نجات دریایی و امور آموزشی پرسنل نیروی دریایی ایران و حتی کشورهای ساحلی نقش مهمی ایفا کند. قطعاً تمرین و آموزش نیروها در یگانی با عظمت دیلمان می‌تواند تجربه مناسبی برای نیروها در دریای جنوب و مأموریت‌های طولانی‌مدت باشد.

موسسه فرهنگی خراسان که همواره روابط رسانه‌ای بسیار خوبی با نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران داشته و در گذشته نیز ویژه‌نامه‌های «عرشه اقتدار»، «کنج مکران»، «اقتدار ۴۰ ساله»، «جیش امنیت دریایی» و «اطلس ایرانی» را با همکاری اداره عقیدتی سیاسی نداجا به زینت طبع آراسته، این بار و به مناسبت چهل و سومین سالگرد عملیات مروارید و روز نیروی دریایی، ویژه‌نامه «دیلمان؛ نگین خزر» را تدوین و منتشر کرده و کوشیده است تا با گزارش‌های میدانی و مصاحبه در خصوص ناوشکن دیلمان، هر چند به صورت اجمالی و خلاصه‌شده، گوشه‌ای از این دستاورد بزرگ نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران را به مخاطبان معرفی کند.

این کمترین، پیش‌کنشی است به شش‌های نیروی دریایی در هشت سال دفاع مقدس و همه تلاشگران و مجاهدان عرصه دفاع از حریم دریایی این مرز پر گهر و صنایع دفاعی کشور. اما لازم است به رسم ادب، سیاسی‌خالصانه داشته باشیم از امیر دریا دار، ایرانی فرمانده نیروی دریایی ارتش که همه نوع همکاری را با موسسه فرهنگی خراسان برای تدوین این ویژه‌نامه می‌ذول داشتند و تشکر ویژه از دوستان عزیزمان در اداره عقیدتی-سیاسی نیروی دریایی ارتش که با جدیت و توان بالا هماهنگی‌های لازم برای هر چه بهتر شدن ویژه‌نامه را انجام دادند.

دریای خزر صدها سال است هیچ جنگ و خونریزی به خود ندیده و کشورهای ساحلی چه آن زمان که ایران بود و روسیه تزاری، چه زمان ایران و شوروی کمونیستی و چه در سی و چند سال اخیر که ایران است و روسیه، قزاقستان، آذربایجان و ترکمنستان، همیشه دریایی آرام و به دور از درگیری‌های گرم و سرد نقاط راهبردی دیگر دنیا بوده است.

در واقع اگر چه دریای خزر به جهت موقعیت ژئوپلیتیک خود در مسیر کریدورهای شرق و غرب دنیا و به جهت افزایش نقش و حجم اقتصاد چین و ارتباطش با اروپا و نیز اکتشاف منابع عظیم نفت و گاز زیر بستر آنکه هنوز هم جا برای اکتشاف دارد، موقعیت مهمی در دنیا برای خود پیدا کرده اما هوشمندی و درایت رهبران ۵ کشور ساحلی باعث شده تا این فرصت بزرگ به یک تهدید بدل نشود و آنچه امروز در آبراهه‌ها و پهنه‌های آبی مهم دنیا از جمله خلیج فارس در جنوب ایران شاهد هستیم را در خزر نبینیم. این راهبرد جمهوری اسلامی ایران و ۴ کشور دیگر در حفظ ثبات و آرامش در خزر ریشه در هماهنگی این کشورها در موضوع مهم دخالت ندادن نیروهای نظامی فرامنطقه‌ای و ثالث در این منطقه دارد. اگر چه هنوز بعد از سی و چند سال از استقلال کشورهای جدید حاشیه خزر، رژیم حقوقی بزرگ‌ترین دریاچه جهان نهایی نشده و به ویژه در مرزهای آبی کشورها، اختلافاتی وجود دارد اما در ماده سه کنوانسیون رژیم حقوقی خزر که مردادماه ۱۳۹۷ در قزاقستان به امضای روسای جمهور پنج کشور رسید و در مرحله تصویب مجالس است تأکید شده: «استفاده از دریای خزر برای مقاصد صلح‌آمیز، تبدیل آن به منطقه صلح، حسن همجواری، دوستی و همکاری و حل کلیه مسائل مرتبط با دریای خزر از طرق مسالمت‌آمیز»، «تضمین امنیت و ثبات در منطقه دریای خزر»، «تضمین موازنه پایدار تسلیحات طرف‌ها در دریای خزر، توسعه توانایی‌های نظامی در حدود کفاف معقول با توجه به منافع همه طرف‌ها، بدون لطمه به امنیت یکدیگر»، «رعایت تدابیر اعتمادساز توافق‌شده در زمینه نظامی بر اساس روح پیش‌بینی‌پذیری و شفافیت در راستای مساعی مشترک جهت تحکیم امنیت و ثبات منطقه‌ای، از جمله طبق معاهدات بین‌المللی منعقد شده بین کلیه طرف‌ها» و «عدم

دکتر مهدی محمدی، دبیر ویژه‌نامه